

לאו אלא כאשר צריך שיתברר הדבר לבסוף, כגון לעניין הפרשת תרומה או חלות העירוב למורה או לערב, אבל כאן אין צורך בשום בירור אלא נתקדשו הארבעים בכל מקום שם, שכן גם לדעת הסופר 'אין ביריה', נתקדשו ארבעים מותך שמונים (וכן באර האגדה בעניגיס בח"ב ס.ה. וע"י Tos' להלן פ. ד"ה הפריש. ובצ"ק שם).

עוד בעניין 'ביריה' כשאין צורך לברר למפרע את הדבר – ע' בMOVED ביטוף דעת ב"ב פו וסנהדרין קיב.

'אמר רבי זира: הכל מודים hicā דאמր... אל יקדשו ארבעים אלא אם כן יקדשו שמונים – לא קדשו... לקרבן גדול כא מיכוין'. נראה שגם אם לא פרש בדרך תנאי: 'לא יקדשו ארבעים אלא יקדשו שמונים', אלא שדעתו בפירוש לkadsh כל השמנים בקרבן גדול – הכל מודים שלא Kadsh כלל. וטעם הדבר (מבואר ברשי' בקדושים נא), משומ הכלל שאמר הרבה (בקודש נ): 'כל שאין בו אחר זה אפילו בבית אינו' – וכיון שם כבר קדשו ארבעים, שב לא תחול קדושה על ארבעים חלות אחרות, הלך גם בבית אחות אי אפשר שתחול קדושה על הלם [ואמנם לו לא טעם זה, נראה שהוא מתקדשים עכ"פ ארבעים חלות – אם לא התנה במפורש שלא יתקדשו ארבעים אלא יקדשו שמונים] (עפ"י שיעורי ר' שמואל רוזנטק קדושים שם).

ואולם אם כי שרת מקדשים שלא מדעת האדם, מבואר כאן שנתקדשו ארבעים חלות. ומשמע מכאן שאין אומרים 'כל שאין בו איז' אפילו בבית אחות אינו' אלא בקדושה הבאה ע"י האדם, אבל קדושה הchallenge מalias – לא [סבירא זו כתבו והתוס' (ביברות ט). ואולם בתורי'ד (בקודש פ): נראה שחולק על כן. וכבר הקשו אחרים ממסוגיתנו, הלא אכן ממש שhiluk זה אמרת ע' קובץ העורות כה; ברכת מרדכי ח"א, ג.ט. וע"ע בהדוחים הנדרשים בשם הגרא"ז].

דף עט

'התחל ר' יהושע לדון; Dunn פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת ואיל יוכיה חזון לזמן שפסול שיש בו כרת'. ואם תאמר, ולאו קל – וחומר הוא זה? ומה בפסול החמור שיש בו כרת – קדש הלם, פסול שאין בו כרת לא כל שכן?

[ואין לומר בעל מום יוכיה שאעפ"י שאין בו כרת לא קדש הלם – שכן ארע קודם שהיתה. ואולם יש לומר מהשבות שלא לשם תוכיה, שאין בו כרת ולא Kadsh, כמו שבאמת השוה ר' יהושע חזון למקומו לשיל"ש. אך עדין קשה שא"כ עיקר הסבירה מושם ההשוויה לשיל"ש, ומזה אמר ר' יהושע חזון למקומו' דומה יותר לבע"מ מאשר ל'חזון לזמן' משום דין הכרת – והלא חילוק הכרת אינו משנה בסברא אלא לאידך גיסא]; –

ויש לומר, חיוב הכרת שבפיגול נובע מכך שיש רצוי בקרבן, שمرיצה לפיגול, כמו שאמרו בכמה מקומות שם יש בו פסול נוסף שב אין בו כרת דפיגול – 'כהרצאת כשר כף הרצאת פסול'. נמציא שהיא הסבירה הנונתנית לומר קדש הלם. משא"כ חזון למקומו שאין בו רצוי כלל, יש להשותו לשאר פסולים, שלא Kadsh (כ"ג עפ"י התוס').

עוד בעניין 'הרצתה' לעניין כרת בפיגול – ע' משנה למלך פסואה מ' ייח, ז; חזון' א בהוספות שבסוף ספר קדשים, ושם בעמ' קעב. וע"ע בMOVED ביטוף דעת זבחים ל. ולעל טז: ז.

לא, דאייפסיל בז'ריקהה; לאו דוקא, אלא כלומר לאחר השחיטה [וכמו שכותב הרמב"ם]. ונקט 'ז'ריקהה' כי היא עיקר הקרבן (ובח תודה).

(ע"ב) אמר מר, אם יש זבח אחר יקרבו עמו. מצינו עיין זה בתלמוד – לשון 'אמר מר' ביחס למשנה המקומית שעלה דנים. אם כי בדרך כלל ביטוי זה מתייחס לכלי ברייתא, או אף על משנה שבמקום אחר [ולעתים אף ביחס לדברי אמוראים, ואפילו אמוראים אחרים], כאשר כתוב ביד מלאכי א, עב. בספר יבין שמוועה (כללו) כתוב אודות מה שנקטו לשון זו בראש ברכות על המשנה שם – לפי שהגושא עלייו מדובר שם, עיקר מקומו איינו באותה מסכת אלא במקום אחר, והזכירוו בשונה לטימנא בעלמא – לכך השתמשו בביטוי זה, כאשר הדין לקוח מקום אחר.

וכען זה יש מי שפרש את הלשון בגמרא בגין (לב.) 'אמר מר' כלפי המשנה שם – כי עיקר העניין שייך למקום אחר (עפ"י מגדים חדשם ריש ברכות). ואף כאן יש לומר כן; לפי שככל הפרק מדבר על התודה, וכائلו דרך אגב השימושו התנה דין הנכדים הבאים עם הזבח וארע בו פסול, לכך נקטו לשון זו.

(ויע' במצוין בירוש דעת נזיר לב המראשונים, שכן הוא לשון ירושמי, לומר 'אמר מר' על המשנה המקומית. ואף בתלמוד דין מופיע זאת בכמה מקומות; במסכתות נזיר ונדרים (לగוטאות הראשונים) שלשונם משאר מסכתות. ואם כן אין מן התיימה שגם כאן נקטו לשון זו, שגם במסכתות אחרות ישabus שינוי סגנון משאר מסכתות, כנראה למדדק. וכן מצינו בתמורה כת. וגם היא לשונה חריג בכמה דברים).

זה אמר רב חסדא: שמן שהפרישו לשום מנהה זה פסול לשום מנהה אחרת. ואין לומר שרוב חסדא דיבר במנחה כשרה, לכך פסול המשמן למנחה אחרת, ומשנתנו מדברת בזבח שנפסל שכן כשר לזבח אחר – שמשמעותם דברי רב חסדא ממשע שגם אם ארע פסול במנחה שלשמה הופרש המשמן – פסול למנהה אחרת, שאם לא כן לא היה לו לסתום, שאין דרכו של אמורא לסתום דבריו (צאן קדשים).

'תמידין שלא הוצרכו לציבור...', ע"ע בMOVED בשבועות יא-יב ובובחים י:

זה קרייב על זבח התודה – תודה טעונה לחם ולא ולדה...'. ה"א הידיעה של התודה באה למעט ולדות (עפ"י פירוש המשנה לרמב"ם תמורה יה): או דרש למעת הולדות מיתור זבח התודה, שהיא לו לומר 'זה קרייב עליה' (עפ"י קרבן אהרן ומלביהם תו"כ צו, יא).

'תודה חובה'. רשי' (מכת'). וע' במצוין לעיל עב שהוא פירוש' העיקרי) הביא שני פירושים מהי תודת חובה; אם כשייחיב עצמו ב'הרוי עלי', או הכוונה לאחד מאותם ארבעה החיבבים להודות, ואעפ"י שלא נדר הרינו מחייב בתודה. הרוי שנקט לפירוש אחד, שקרבן תודה נחשב 'קרבן חובה' למי שארע לו נס. וכן הביא את שני הפרשיהם הללו, התרוי"ד ר'ה: – הערת הרוי"ד ויור שליט"א).

וכן משמעו מלשון רשי' בפירושו לתורה (פר' צו יב) שאותם הארבעה החיבבים בתודה מן התורה. וזה שלא כמו שנקט הפרי-מגדים (בא"ח ריט) בדעתו שאמנם ראוי לו לחייב אך אין חובה מדיין תורה אלא מדרבנן וכן ע' בשו"ת מהר"ם שיק או"ח פה. ובשו"ת חותם סופר (או"ח נא) יצא לחילק בין מפרשיהם לשאר מביאי תורה. ומדובר רשי' הניל' (וכן בובחים ז) מבואר שאן לחלק ביניהם). ובשיטה מקובצת הביא בשם התוס' לחולק על דברי רשי'.

ונראה שלפי כל הדעות, המפרש בים שוגם יצא מבית האסורים, יכול לפטור עצמו בקרבן אחד, וכמו

שכתבו הפוסקים (בשם תשובה 'kol ban loyi') שהמחוריב בכמה הودאות פוטר עצמו בברכת הודהה אחת (עפ"י שות' שבת הלוי ח"ג קסג. וע"ע בחודשי הר צבי).

א. מש"כ ממשמעות ל' רשי'עה"ת – יש להחות, ואדרבה כתוב שם 'אם על אחד מלאה נדר שלמים' (הערות הרי"ד ויור שליט"א).

ב. אין להקות ממה שאמרו (במחלוקת שמות כב, כד) אמר רבי ישמעאל: כל אם ואם שבתורה – רשות, חז"ן מורה, ועוד שניים: אם כסף תולה... ואם מובהח אבני... ואמ' מהנת בכוראים...! ואם קרבן תודה חובה מן התורה, מדוע לא מנה 'אם על תודה יביאנו'?

אמנם פשוט שגם כשננקוט שחויב בתודה מן התורה, אין ממשמעות 'אם' הכתוב כאן לחובה, שהרי כתיב 'זאת תורה ובזה השלמים... אם על תודה... והבאי...' – כמובן, אם וכאשר מכיא מין אחד ממיini השלים – הוא והקורי תודה – כך יעשה. הרי שה'אם' הנאמר כאן הוא מותנה ואני מהלך. בגיןו לשלש האם' שמנה ר' ישמעאל, שמהולכים הם.

אלא שיש לעמוד על עיקר הדברים, מאין ממשמע מרשי' שחויב גמורה מודוארייתא היא, הלא גם אם חובתו אינה אלא מדרבנן בחשbst' תודה חובה' לעניין הדין המבוואר כאן שלאחר כפרה אין טעונה לחם, כי סברת' מרבה בתודות' אינה שיכת אלא בשאיינו חייב כלל, שאו הפרשות תודה נוספת על תודה חדשה, אבל אם חייב, ولو רק מדרבנן, אין כאן ורביות בתודות.

אך נראה שנקט הרב שליט"א בפשיות שסבירת' מרבה בתודות' אינה ממשום אומדן הדעת גרידא (כמו שהוא מפשטות לשון רשי'), אלא כל שעיל-פי דין אין כאן 'חלפי' תודה' – הרי היא תודה לעצמה המחייבת לחם. תדע, שהרי אמרו להלן (פ): שאם אבדו פעמים, לדעת רבא, השליישת אינה נידונית כhalbוק הרושונה, והיא והראשונה שתיקון טענות לחם – והלא הפריש לחוב אחד ואין דעתו להרבות בתודות, ואעפ"כ דנים כתודה לעצמה בין שמ"ט אינה חילוף לראשונה וע"ע בטහרת הקדש שם ובחו"א תמורה לה). אף כאן, אילו מן התורה אינה חייב בתודה, אין השניה בגדר 'halbophah' מן התורה.

ומובנת גם כן קושית השטטמ"ק על רשי', שלא מצינו שחיב – והלא גמרא ערוכה היא, ארבעה חיבים להודות – אלא כוונתו שאין זו חובה דאוריתא, ואין 'halbophah' תודה.

ג. مما שאמרו לעיל (עו.) 'שכן יחיד שמתנדב' – פשוט שאין להוכיח כלום, כי שם הכוונה שיכולה התודה לבוא בנדבה, בשאר אנשים שאינם מרבעה החיבים להודות.

דף פ

zionim; ראש פרקים לעיון

'אמר שמואל: כל שבחתאת מטה – בתודה אין טעונה לחם'. יש לעיין האם בכלל זה תודה שמצו בעליה אינה טעונה לחם, כשם שבחתאת דינה בmittah. ולענין שלמי נזיר שניינו (במעילה יא). שאין טעונים לחם. ופרשו רשי' ותוס' (שם) משומש נאמר על וכי הנזיר, וטעם זה אינו שייך בתודה (עפ"י חזושים ובארים יג, כ). והוסיף דברים בו לצד לבאן ולכaan, ע"ש. ואפשר עוד שתודה תלמיד מנזיר, כמו שהוקשו לעניין כמה דברים מעיל זבח תודה שלמי' – לעניין מספר החולות ומידותיהם (עו, עט) ולענין מני הלחם המעכבים זה את זה (כו.). וכן שווים הם לכל דיני קדוש הלחם, כשהשחט במחשת פסול, או נמצאת טרפה וכו' – ע' לעיל עט. וברבמ"ט פסוחה"ט יב, ייח. וע"ע ברש"ש להלן צד. לעניין תנופת הלחם. [אם כי נראה שהוקשו רק לדיני הלחם, שמי אמור (להלן צא). לעניין נסכים שאין למדוד תודה מיאל נזיר כי זה טעון שני מני לחם וזוו ארבעה].

דף עח – עט

כלו. האם לחמי תודה מתקדשים באופנים הבאים:

א. הלם חוץ לעורה בשעת שחיטת הובת.

ב. חוץ לחומות בית פאגי.

ג. לא קرم הלם בתנור בעת השחיטה.

ד. שחט שלא לשמה. [וכן באיל המילאים, איל נזיר וככשי עצרת].

ה. שחט במחשבת חוץ לומנו או חוץ למקוםו.

ו. לחם שאינו אפיי כל צרכו.

ז. תודה ששחטה על שמנונים חלות.

ח. שחטה ונמצאת טריפה.

ט. שחטה ונמצאת בעלת-מוס.

א. היה הלם חוץ לעורה בשעת שחיטת הובת; לדברי ריש לקיש לא קדש (על – בסמוך) ולרבו יותנן קדש (וכן הילכה).

ב. לחם חוץ לחומות בית פאגי (– חוץ לחומות ירושלים. רשי' מכת"י) – לא קדש (שהורי אינו כשר להיות אלא בירושלים כשר קדשים קלים).

ג. לא קרמו פנוי החלות, ואפילו רק חלה אחת – לא קדש הלם (שבמצב זה עדיין אינו לחם' ואין כאן ארבעים חלות). והקובע להו הוא זמן שחיטת הובת, שהוביחה היא המקדשת את הלם (יקריב קרבנו על ובה).

ד. שחט זבח התודה שלא לשמה – לא קדש הלם (על זבח תודת).

וכן הדין באיל המילאים, איל נזיר וככשי עצרת ששחטם שלא לשם – לא קדש הלם.

א. גם לעניין שאר הדינים שבמשנה, שוו לחמי תודה לשאר קרבנות הבאים עם הלם (עפ"י רמב"ם פסוח'ם יב, יז; ליקוטי הלבות).

ב. שחט לשמה וחוץ שלא לשמה – נתבאר לעיל מז.

ה. שחט במחשבת חוץ לומנו – קדש הלם, הויאל ולא קדם פיסולו לשחיטהו, ואם עלה על המזבח לא ירד,

וגם מרצה הוא לפיגולו, לכך נתقدس הלם והכל נתפצל.

שחט במחשבת חוץ למקוםו; לדברי רבבי מאיר, הרי זה כחוץ לומנו וקדש הלם. ולרבו יהודה, נחלקו בדברי רב אליעזר ורבeye יהודה, שלר' יהושע יש להשוותו לנמצא בעל מום [שבשניהם אין כרת] או למחשבת שלא לשמה [ששניהם פסול מחשובה ואין בהם כרת] הלך לא קדש הלם. ולרבו אליעזר קדש. הילכה כרבי מאיר, כסות מתניתין.

ו. לחם 'נא'; אם פורסו ואין חותם נמשכים הימנו – הרי הוא בכלל 'לחם'. לא הגיע לשלב זה – אינו כשר.

ז. שחט על שמנונים חלות; אם כיון לקדש רק ארבעים מתוכן (ושאר הארבעים לאחריות) – קדשו. ואין ידוע אייה נתقدس הלך אוכלים הכל בקדושה. ויתן תרומה לכחן 11 חלות מכל סוג, שאו יצא מן הספק, אבל אם נותן פחות, שהוא חולין הוא נותן (תוס'). ואולם הרמב"ם כתב

מושך ארבעים מתוך השמונהים, ומרים תרומה אחד מכל סוג. וכן נראה דעת רשי' (להלן פא). וצריך לומר שהתנו' גורסים שם 'מעט באכילה ארבעים' ולא 'דארבעה'. ואולם אפשר שמדובר שם במסיים ארבעים מתק שמנים, לא תערובת. ולפי'ז אין ראה מרשי' שם אלא כהנות' כאן. וצ'ו).

כיוון בפרש שיטקוש הכלל; לדברי רבי זира, הכל מודים שלא קדש הלחם כלל. ולאبيי ורב פפא משמע שבזה נחلكו רבי יוחנן וחזקיה, האם הסכין מקדשת את הרואין לו – ארבעים, הגם שלא היה כן בדעתו, או אין הסכין מקדשת אלא כפי דעתו והויאל שדעתו על שמונהים – לא קדש כלום.

שחת בסתם; לרבי זира, בזה נחلكו ריו"ח וחזקיה כיצד כוונתו, אם לקדש ארבעים מתק שמנים או לקדש הכלל ומילא לא קדש כלום.

הרמב"ם פסק בר' יוחנן (ע' בנו"ב ובברכת הובח).

ה. שחטה ונמצאת טריפה – לא קדש, כיוון שהפסול קדם לשחיטה.

ט. נמצאת בע"מ – לא קדש הלחם. מלבד בדוקין שבעין ואליבא דרע"ק שאמר אם עלו לא ירדו (היות ומום שאינו ניכר הוא וכשר בעופות. רשי' כת"י. וע' בפרש רשי' الآخر ובתוס' בזבחים) – שלדברי רבי מאיר לרבי אליעזר קדש, כמו פסול שארע אחר כך.

א. יש מי שכותב שהוא דוקא כשהפריש את הלחם קודם שהומם הקרבן, אבל לאחר שהוים א"א להפריש לחם עבורו, שהרי פסול הוא ואני טוען לחם (עפ"י חדשים ובאורות ח,ג).

ב. צרייך עיון בשנחתה בלילה, האם יש להשוותו לנמצאת בע"מ, לדעת רבי שמעון (בזבחים פד). שאם עליה לא ירד (ע' ח"ב שם).

דף עט

כלג. א. קרבן שנשחט במחשבת פסול, ועלה על המזבח – האם ירד ממנו אם לאו?

ב. נסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול – מה夷עשה בהם?

ג. שמן שהופרש לשם מנחה מסוימת – האם כשר למגחה אחרת?

א. קרבן שנשחט שלא לשמו, אף על פי שנפסל כוגן חטא – אם עליה על המזבח לא ירד. וכן הדין במחשבת 'חוין לזמנבו'.

ואולם במחשבת 'חוין למקומו' נחلكו רבה ורבה אם ירד, שלדעת רבא (ויש מהפכים הגראס. ע' רשי' כת"י ושטמ"ק) ירד, כשם שאמר רבי יהושע [אליבא דר' יהודה] שהשוחט במחשבת זו לא קדש הלחם. ללשון אחת בגמריא אף רבה חזר בו ונקט כן.

התוס' תמהו הלא בכל מקום מישום 'חוין למקומו' ל'חוין לזמןנו'. ור"ת גרש כאן 'תודה' ולא 'חטא'. ואפשר דוקא בתודה נחלקו היות ולא קדש הלחם במחשבת זו, ולכן תרד. עוד צדרו לפרש שהוא הדין לכל קדשים קלים שאין בהם מעילה קודם זריקה וכיון שחת בפסול אין הזרקה פועלת פועלתה, אבל בקדשי קדשים אין חילוק בין מחשבת מקום למחשבת זמן, מפני שהזרקה.

ע' פירוט נסוף בזבחים פד-פה).

ב. נסכים שקדשו בכלי ונמצא פסול בשחיטת הובח; לדברי זעירי לא נתקדשו הנסכים, שאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטתה (זבח ונסכים), וכיון שהיתה השחיטה בפסול – לא נתקדשו (עפ"י רשי' כת"י. וכ"מ בתוס' טו: וברמב"ם. 'יבח תורה').

לפירוש אחד ברשי"י – נתקדשו ונפסלו כמו הזבח עצמו.

לדעת התוס', אף"י שלא נתקדשו ורשאים לשנותם לזבח אחר, מ"מ יש להזכירם באותו יום, שאל"כ ייפסלו בלילה למחרת מפני שנתקדשו בכלל. ולדעת רש"י אין נפסלים בלילה ע"י קדושת כל' בלבד (וכ"ה בפסק הראי"ד). ובදעת הרמב"ם נחלקו המפרשים. ע' בס"מ פסוה"מ יב, ה; תוי"ט; ברכה"ו; ז"ת; ח"ב).

ארע הפסול בזריקה (כלומר לאחר השחיטה); אם כבר נתקבל הדם בכלל, הוαιיל ועומד היה ליזוק הרי הוא כורוק לשיטת רבי שמעון ונתקדשו הנכסים. הלך אם יש זבח אחר, שהיה זבח כבר בשעה שארע הפסול – ייקרבו עמו [משום תנאי ב"ד]. והתנו רק כשהזבח האخر ובחות, שנראה כאילו הנכסים שייכים לו]. לא היה ראוי לזריקה, או אף אם נראתה, לדעת הסובר לאו כורוק דמי – לדעת רבי, נתקדשו הנכסים בשחיטה וдинם כאמור, ולדעת רבי אלעוז בר"ש – לא נתקדשו ודינם כבשחיטה פסולה, שסובר שני דברים המתירים (– שחיטה וריקת) אין מעילום זה בלא זה.

א. אין תנאי ב"ד אמרו אלא בקרונות ציבור, אבל קרונות היחיד יליינו ויצאו לבית השရיפה (רmb"מ, תוס' וועוד).

ב. יש מי שדייך מלשון 'ונמצא הזבח פסול', שלא תקנו בית דין להקשר הנכסים לזבח אחר אלא בשארע פסול באחד מהמקרים ההווים, אבל במחשב מחשב פסול לא תקנו (עפ"י חדושים ובאוריהם ת.ה. ע"ש בהסביר העניין).

ג. נכסים שהקדישו לשם זבח מסויים, ולא ארע בו פסול – משמע בסוגיא שאין להבאים לזבח אחר [שהרי לא התירו אלא משום תנאי ב"ד כשארע פסול, כנ"ל]. ואולם מהסוגיא לעיל (טו): נראת שתלוי הדבר במחלוקת ר"מ וחכמים. כתבו התוס' שם בתירוץ אחד שסוגיתנו מדברת אליבא דר"מ. ולתירוץ الآخر כתבו שזה שאמורו חכמים שם שכשר לזבח אחר – רק אם היה מחלוקת פיגול בשחיטה אך לא כשהזבח בהכשר. ויש אומרים שכן היא שיטת הרמב"ם (עפ"י זבח תודה' זבחים פרק ב"ש; חזו"א וכחים יד. ובאבי עורי (מוח"כ ה, ד) הקשה על כך מסתימת הרמב"ם שם גבי לוג שמן של מצורע).

ג. אמר רב חסדא: שמן שהפרישו לשם מנחה זו – פסול למנחה אחרת. ואפילו במנחת ציבור, וארע פסול במנחה – אין אומרים 'יב ב"ד מתנה' בשלן מפני שהוא מגוף המנחה הלך אינו בא למנחה אחרת.

א. ב'זבח תודה' כתוב שנראה ש'הפריש' הינו הקדישו בכלל, אבל הקדשתפה בעלמא אינה קובעת. ובספר חדשים ובאוריהם (ח, ה) כתוב לחולוק.

ב. הרמב"ם לא הביא דין זה – כאשר תמהו המפרשים.

דף עט – פ

קללה. האם מביאים לחמי תודה באופנים דלහן – בתודת חובה ובתודת נדבה?

א. תודה שבודה והפריש אחרת תחתית, ונמצאת.

ב. ولד תודה ותמורה.

ג. הפריש שתי תודות לאחריות.

ד. הפריש תודה ואבדה, והפריש אחרת תחתית, ואבדה, וחור והפריש אחרת, ונמצאו הראשונות? ה. מה הדיין בכלל אלו לעניין חטאות המתות?